

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-93>

УДК 811.161.2

Гапонова Л.Є.

Національна металургійна академія України

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНИХ ПРОГРАМ СМАРТФОНІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Анотація. У статті досліджено популярні додатки для смартфонів для вивчення української мови як іноземної студентами вищих навчальних закладів. Зокрема використання додатків смартфонів паралельно з вивченням української мови під час занять з викладачем. Розглянуто програми, що допоможуть студентам опанувати мову на початковому етапі вивчення, а також програми, які стануть в нагоді під час закріплення вже вивченого матеріалу на заняттях з викладачем. Зазначено, що під час дистанційної форми навчання студентів-іноземців, ці програми слугуватимуть додатковим засобом засвоєння української мови. Наголошено на індивідуальному доборі програм для окремих груп студентів-іноземців, з урахуванням різного рівня знань володіння українською мовою. Проаналізовано переваги і недоліки додатків смартфонів для вивчення української мови як іноземної.

Ключові слова: українська мова як іноземна, додаток для смартфона, користувач, софт, програма, студенти-іноземці.

Haponova Liudmyla

National Metallurgical Academy of Ukraine

USING SMARTPHONE APPLICATION PROGRAMS FOR STUDYING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Summary. The article investigates popular applications for smartphones for learning Ukrainian as a foreign language by foreign students of higher educational institutions. In particular, the use of applications for smartphones for the study of the Ukrainian language by foreign students in parallel with the study of the Ukrainian language as a foreign language in higher education. This will help to deepen and consolidate the knowledge gained directly in the classroom while working with the teacher. It is noted that modern mobile devices offer extremely wide opportunities not only for entertainment or communication, but also for learning, so today they are also used in developed countries in education, management, teaching for practitioners, as well as technical means to support learning. for pupils, students and young scientists. Programs that will help students master the language at the initial stage, as well as programs that will be useful during the consolidation of already studied material in the classroom with the teacher. The possibility of using these applications during distance learning is indicated. In the case of distance learning for foreign students, such programs will serve as an additional means of effective learning of the Ukrainian language as a foreign language, including the use of web versions to advise students or conduct online classes. Emphasis is placed on the individual selection of programs for certain groups of foreign students, taking into account the different levels of knowledge of the Ukrainian language. The advantages and disadvantages of smartphone applications for learning Ukrainian as a foreign language are analyzed. Among the advantages are free software downloads, as well as a wide selection and ease of use of smartphone applications, which corresponds to the level of proficiency in the Ukrainian language, not only a separate group of students, but also individually for each student. There are applications for beginners that help you learn the alphabet, the basic number of words and standard phrases with audio, images and more. There are applications that are designed to help users who already have a certain level of knowledge of the Ukrainian language. There are universal applications that are designed to help users with different levels of proficiency in the Ukrainian language. Disadvantages include payment in full or in part for the program, as well as advertising that periodically closes the image and interferes with learning.

Keywords: Ukrainian as a foreign language, application for smartphone, user, software, program, foreign students.

Постановка проблеми. Навчання і вдосконалення знань з іноземної мови є складним і тривалим процесом, а особливо, якщо навчання здійснюється в дистанційній формі. Наразі в мережі Інтернет, зокрема в Google Play Маркет можна знайти безліч додатків для вивчення української мови як іноземної. Додатки можуть містити пояснення правил граматики, вивчення нових слів або тренування розмовних тем. Зазначені додатки можна завантажити на смартфон або комп'ютер безкоштовно чи за незначну плату. Додатки для смартфона допоможуть зробити процес вивчення іноземної мови ефективним і цікавим. Щоб покращити знання з української мови, студентам-іноземцям не потрібно багато часу чи коштів, для цього до-

статньо лише мати смартфон і бажання навчатися самостійно у свій вільний час.

Подальший аналіз популярних наразі додатків для смартфонів допоможе зорієнтуватися під час індивідуального вибору окремим користувачам і обрати корисну і дієву програму, що сприятиме вивченню, засвоєнню та поглибленню знань з української мови як іноземної.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Застосування мобільних інформаційно-комунікаційних технологій в освіті розглядали у своїх дослідженнях В. Биков [1], І. Воронькова [3], Г. Скрипка [5], Р. Горбатюк, Ю. Тулашвілі [4], В. Бондаренко [2] та ін.

Дослідниця В.І. Бондаренко проаналізувала вплив індивідуальних мобільних пристроїв на

обслуговування освітніми інформаційними ресурсами й окреслила можливості розширення освітніх послуг за їх допомогою. Зокрема, автор зазначає: “Отже, терміни “додаток” і “застосунок” є точними перекладами англійського слова application, хоча в українській мові обидва варіанти не відображають повністю суті цього терміна. Термін “додаток” є популярним через подвійний переклад терміна з російської, а саме application – “приложение” – додаток. Тому на сьогодні широкоживаними є як “додаток», так і “застосунок”, хоча останній варіант є семантично точнішим і використовується в науковій літературі” [2].

Огляд і аналіз публікацій стосовно “мобілізації” освітнього процесу показує, що сучасні мобільні пристрої в розвинутих країнах використовуються в галузі освіти, управління, організації викладання для фахівців-практиків, а також як технічні засоби підтримки навчання для учнів та студентів, молодих науковців. Зростання їх використання почалося на початку ХХІ ст. у різних сферах суспільного життя як реакція на задоволення потреб людей у русі [2].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. До сьогодні ще не було розглянуто використання прикладних програм для смартфонів як додатковий засіб ефективного засвоєння української мови як іноземної, зокрема під час дистанційної форми навчання.

Метою нашої наукової розвідки є виявлення переваг і недоліків сучасних додатків для смартфонів, розроблених з метою вивчення української мови як іноземної, а також доцільність їх використання як додаткового засобу під час вивчення української мови студентами-іноземцями, що сьогодні навчаються у вищих навчальних закладах України.

Сучасні мобільні пристрої пропонують надзвичайно широкі можливості не тільки для розваг чи спілкування, а й для навчання. Зокрема є безліч додатків для смартфонів для вивчення української мови іноземцями.

Одним з найвідоміших є сервіс “Duolingo”, що набув популярності серед користувачів завдяки таким критеріям: безкоштовний; має доступний, зручний дизайн; містить велику кількість мов для вивчення. Все це можна віднести до переваг додатка.

У цьому додатку уроки поділені на кілька невеликих етапів і оформлені у вигляді гри. Кожен з уроків триває не більше 10 хвилин, тому навчатися можна практично, перебуваючи у будь-якому місці і в будь-яку вільну хвилину. Зазначене є суттєвою перевагою для користувачів додатка. Також “Duolingo” спонукає користувачів працювати щодня. У разі пропущеного уроку, додаток відреагує вчасним нагадуванням.

Додаток “Duolingo” складається з письмових завдань, коротких диктантів і розмовних вправ. Якщо користувач не має співрозмовника, з яким можна тренувати мовлення, то цей додаток допоможе закріпити навички усного спілкування. За один курс навчання можна вивчити близько 2 000 найпоширеніших слів із різних сфер життя. Цього достатньо, щоб зрозуміти, про що йдеться, наприклад, у випуску новин, але замало, щоб детально зрозуміти отриману інформацію. Якщо

користувач до цього вивчав українську мову і володіє знаннями на певному рівні, можна виконати тест, після якого додаток скорегує початок навчання користувача зі складнішого матеріалу, що відповідає саме його рівню володіння українською мовою.

Додатковою перевагою є й те, що “Duolingo” використовує для навчання аналіз статистичних даних. Система додатка запам’ятовує, які питання викликали в користувача складнощі і, яких помилок він припускається, на підставі чого дані систематизуються програмою, після чого система формує індивідуальні уроки для користувача. Тобто, якщо користувач під час вивчення неодноразово повертався до окремої теми, то “Duolingo” нагадає йому про те, що необхідно повторити додатково цей урок спочатку.

Проте “Duolingo” стане в нагоді лише на початковому етапі вивчення української мови як іноземної, оскільки цією програмою не передбачено поглиблене вивчення української мови. Додаток містить одноманітний матеріал, а робота програми спрямована на закріплення навичок шляхом повторення вивченого матеріалу: чим більше користувач виконуватиме завдань, тим складніші завдання отримуватиме у процесі подальшого навчання. Під час навчання користувач також зароблятиме “лінготи”, що в подальшому можна витратити на додаткові вправи. Студенти можуть самостійно обирати для себе щоденний рівень вправ від мінімального до максимального. За певні досягнення, окрім лінготів, можна отримувати “медалі”, зокрема за проходження повного курсу навчання чи за навчання впродовж тридцяти днів без пропусків уроків. Додаток також містить мовні клуби, до яких користувачі можуть вступити і змагатися з суперниками за першість. Також студенти мають можливість підписатися на друзів, однокласників чи однокурсників і змагатися у мовному клубі з ними.

Є веб-версія цього додатка, що тотожна версії смартфона, але має більший словниковий розділ, де можна практикувати вже вивчені слова, також містить граматичні правила до кожного уроку. Завдання необхідно виконати за обмежений період часу. Зокрема треба дати відповіді на 20 питань протягом 30 секунд, за правильну відповідь додається час, за неправильну – віднімається. Під час дистанційного навчання, використовуючи веб-версію додатка, викладач може консультувати студентів-іноземців, детально роз’яснювати складні теми чи окремі складні випадки, з якими зіткнулися студенти під час самостійного вивчення української мови як іноземної, а також домовлятися про подальші онлайн-зустрічі.

Однією з переваг “Duolingo” є те, що програмою передбачено можливість користувачів брати участь у роботі порталу. Це свідчить про те, що “Duolingo” вже сьогодні закладає суттєве підґрунтя для свого подальшого розвитку.

Серед недоліків можна зазначити те, що відносна в додатку для смартфона періодично підключається реклама, проте це є невід’ємною складовою роботи з подібними додатками, оскільки розробники програм отримують за рекламу кошти, що у свою чергу дозволить їм у подальшому вдосконалювати програмне забезпечення смартфонів. Також необхідно зазначити, що крім

вивчення української мови як іноземної, за допомогою цієї програми можна вивчити також англійську, іспанську, французьку, німецьку, італійську, португальську, нідерландську, данську, шведську та низку інших мов.

“Simply Learn Ukrainian” – це софт, що допоможе студентам-іноземцям вивчити не лише базові слова, а й фрази, що стануть в нагоді під час подорожі, відвідування крамниці тощо. На жаль, збільшення кількості слів для користувачів програми можливе лише за умови оплати. Проте наявної кількості безкоштовних слів і фраз додатка буде цілком достатньо, щоб на початковому етапі зорієнтуватися в україномовному середовищі.

Додаток “AccelaStudy” допоможе користувачам у вивченні не лише української, а й польської, румунської, турецької, грецької, японської, арабської, китайської, корейської мови тощо. Взагалі за допомогою цієї програми, можна вивчати 18 мов. Основний метод навчання – це флеш-картки з візуальними або звуковими завданнями для перекладу. Словник поділений за темами (на 65 категорій, що складаються з 2 100 слів). Для досвідчених користувачів додатка передбачена можливість розподіляти картки у власні розділи. Статистика відповідей дозволяє визначити слабо засвоєні теми.

Додаток “Вчимо і граємо. Українська” поєднує інтерактивний словник та віртуального репетитора в доступний ігровий спосіб. Він розрахований на іноземців, які лише починають вивчати українську мову, тобто на користувачів з нульовим рівнем. Програма дозволяє вивчити абетку та найбільш поширені іменники та дієслова, для ілюстрації останніх використано анімацію, що наочно пояснює слово. Усі матеріали подано в аудіосупроводі, що дозволяє тренувати правильну вимову українських слів.

Закріпити вивчений матеріал можна за допомогою ігор-тестів, мета яких – правильно вгадати слово, зображене на картинці. Також є і зворотний варіант: пропонується три слова, одне з яких потрібно обрати і натиснути на відповідну картинку, коли вона з'явиться на екрані. Додаток є безкоштовним, але час від часу демонструє рекламні оголошення. Версія додатка без використання реклами коштує 60 грн.

“Вчимо і граємо” є ще одним елементарним додатком, що дозволяє збільшити словниковий запас. Безкоштовним є алфавіт і звичайні слова, проте за можливість завантаження дієслів потрібно сплатити 69,99 грн.

Серед переваг можна зазначити, що слова поділені за темами, що досить зручно для першочергового обрання і опанування саме тих тем, що наразі актуальні для кожного окремого користувача додатка. Також важливо зазначити, що до кожного слова, окрім перекладу, додатково подається транскрипція, що допоможе у набутті навичок правильної вимови слів.

Додаток “Слова зі слова” не лише сприяє збільшенню словникового запасу, а й додатко-

во тренує увагу. Процес навчання дещо нагадує відому західну гру Scrabble (відому під назвою “Ерудит”). Є кілька слів, з літер яких потрібно складати інші слова. Після складання фіксованої кількості слів, системою надаються нові слова. За кожне вгадане слово користувач отримує монетки, на які, за потреби, у подальшому можна купувати підказки, якщо виникають складнощі з відповіддю.

Додаток “Вивчайте лексику” містить типовий набір інструментів для вивчення української мови. Спочатку потрібно обрати свою рідну мову, а потім обрати тему чи рівень знань, що потрібні користувачеві.

До переваг можна віднести те, що носії більш ніж трьох десятків мов світу можуть опанувати початковий рівень розмовної української мови. Тут варто зазначити, що додаток також можна використовувати й у “зворотному напрямі”, тобто вивчати іноземну мову. Додаток містить 10 000 слів, також не менш важливим є й те, що цей додаток користувачі можуть завантажувати безкоштовно.

Програма передбачає складання індивідуального плану навчання, від якого залежить тижневий обсяг матеріалу. Опанування матеріалу поєднується з повторенням та перевіркою вивченого матеріалу у формі вікторин.

Цей додаток буде корисним для іноземців, які не володіють українською мовою, але прагнуть вивчити базові слова та фрази, що допоможуть їм порозумітися в україномовному середовищі.

“Funeasylear” – це ще один додаток, що допомагає вивчити українську мову. Принцип дії тотожний з попередньо розглянутим додатком: необхідно обрати рідну мову перед початком навчання. Серед переваг варто зазначити дизайн програми, що відмінний від звичайного софту. За допомогою додатка можна вивчати не лише слова, а й тренуватися у їх написанні шляхом аудіо-вання. Недоліком є наявність реклами, що вимикається лише за окрему плату. Перша тисяча слів є безкоштовною, проте за більшу кількість слів користувачам цього додатка доведеться сплатити.

Висновки. Отже, можна дійти висновку, що використання додатків для смартфонів для вивчення української мови студентами-іноземцями паралельно з вивченням української мови у вищих навчальних закладах сприятиме поглибленню і закріпленню знань, отриманих безпосередньо на заняттях під час роботи з викладачем. А в разі дистанційної форми навчання студентів-іноземців, такі програми слугуватимуть додатковим засобом ефективного засвоєння української мови як іноземної.

Об'єктами подальших досліджень в цьому напрямі можуть стати новостворені додатки для смартфонів, а також детальний аналіз безпосередньо складу лексики окремих додатків стосовно виявлення русизмів, суржику, неправильного наголошення окремих слів тощо.

Список літератури:

1. Биков В.Ю. Мобільний простір і мобільно орієнтоване середовище інтернет-користувача: особливості модельного подання та освітнього застосування. *Інформаційні технології в освіті*. 2013. № 17. С. 9–37.
2. Бондаренко В. Мобільні застосунки як засіб комунікації в суспільстві знань: освітній аспект. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського*. 2017. Вип. 48. С. 809–828.

3. Воротникова І. Мобільні технології у післядипломній педагогічній освіті. 2015. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12430> (дата звернення: 30.05.2020).
4. Горбатюк Р., Тулашвілі Ю. Мобільне навчання як нова технологія вищої освіти. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія "Педагогіка, соціальна робота"*. Вип. 27. 2013. С. 31–34.
5. Скрипка Г. Використання мобільних додатків для проведення навчальних досліджень під час вивчення предметів природничо-математичного циклу. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2015. № 3. С. 28–31.

References:

1. Bykov, V.Yu. (2013). Mobilnyi prostir i mobilno oriientovane seredovyshche internet-korystuvacha: osoblyvosti modelnoho podannia ta osvitnoho zasto-suvannia Informatsiini tekhnolohii v osviti [Mobile space and mobile-oriented environment of the Internet user: features of model representation and educational application]. *Information technologies in education*, no. 17. pp. 9–37.
2. Bondarenko, V. (2017). Mobilni zastosunky yak zasib komunikatsii v suspilstvi znan : osvitnii aspekt [Mobile applications as a means of communication in the knowledge society: educational aspect]. *Scientific works of the National Library of Ukraine named after V.I. Vernadsky*, vol. 48, pp. 809–828.
3. Vrotnyukova, I. (2015). Mobilni tekhnolohii u pislidyplomnii pedahohichnii osviti [Mobile technologies in postgraduate pedagogical education]. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12430> (accessed 29 May 2020).
4. Horbatiuk, R., & Tulashvili, Yu. (2013). Mobilne navchannia yak nova tekhnolohiia vyshchoi osvity [Mobile learning as a new technology of higher education]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Pedagogy, social work"*, vol. 27, pp. 31–34.
5. Skrypka, H. (2015). Vykorystannia mobilnykh dodatktiv dlia provedennia navchalnykh doslidzhen pid chas vuvchennia predmetiv pryrodnycho-matematichnoho tsyklu [The use of mobile applications for educational research in the study of natural sciences and mathematics]. *Computer at school and family*, no. 3. pp. 28–31.